

อักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไผ่”

A Study of Special Orthographic Words of the Tai Ahom Soul-Calling Manuscripts “Khon Ming Lung Phai”

¹กนกวรรณ ชัยทัต และ ²อุเทน วงศ์สถิตย

¹Kanokwan Jayadat and ²U-Tain Wongsathit

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Archaeology, Silpakorn University, Thailand

Email: ¹kjayaa@gmail.com, ²tainzgree@gmail.com

Received June 24, 2022; Revised July 28, 2022; Accepted August 3, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบอักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไผ่” 2) วิเคราะห์ตัวอย่างอักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไผ่” 3) กำหนดอายุเอกสารคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไผ่” โดยใช้อักขรวิธีพิเศษ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการศึกษาเอกสารต้นฉบับคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไผ่” จำนวน 104 หน้า นำมาอ่านและปริวรรตแปลเป็นภาษาไทย จัดประเภทและวิเคราะห์ข้อมูลอักขรวิธีพิเศษ นำเสนอตัวอย่างอักขรวิธีพิเศษที่พบ สรุปผลการวิจัยด้วยการเรียบเรียงแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า อักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไผ่” มีรูปแบบการเขียน 5 ลักษณะ คือ 1) การตัดรูปอักษร 2) การใช้เครื่องหมายนิคหิตแทนพยัญชนะสะกด 3) การเขียนคำซ้ำ 4) การเขียนรูปพิเศษ และ 5) การเขียนคำลงท้าย ความรู้เรื่องอักขรวิธีพิเศษ ทำให้สามารถอ่านและเข้าใจความหมายของคำเรียกขวัญไทอาหมได้อย่างถูกต้อง และสามารถอ่านแปลความหมายของคำที่เขียนแตกต่างจากอักขรวิธีปกติได้ อีกทั้งอักขรวิธีพิเศษสามารถใช้ในการกำหนดอายุของเอกสารได้ โดยอาศัยการเปรียบเทียบรูปอักขรวิธีพิเศษที่พบนี้เป็นเกณฑ์เทียบ รวมถึงเป็นแนวทางให้ผู้สนใจศึกษาเอกสารโบราณไทอาหมใช้เป็นแนวทางช่วยในการอ่านแปล และเข้าใจความหมายของเอกสารโบราณไทอาหมฉบับอื่น ๆ ได้ในอนาคต

คำสำคัญ: อักขรวิธีพิเศษ; คำเรียกขวัญไทอาหม; ซอนมิงลุงไผ่

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the form of special orthographic words found in the Tai Ahom soul-calling manuscript "Khon Ming Lung Phai"; 2) categorise and analyse special orthographic words from Khon Ming Lung Phai manuscripts; and 3) use the special orthographic words as a device to help date the age of Tai Ahom manuscripts. This research used documentary research as a qualitative method to study the 104 pages of Khon Ming Lung Phai manuscripts by translating, categorising, and analysing the data of special orthographic words. Ultimately, the data was compiled in a descriptive analysis and concluded in the form of the research article.

The results showed that special orthographic words used in the Tai Ahom Soul calling manuscripts "Khon Ming Lung Phai" appeared in the form of abbreviated words, which can be divided into five different forms: 1) deleting the similar alphabet, 2) using a diacritic mark (Nikhahit) to replace ending consonants, 3) Using for writing duplication words, 4) using a unique word form, and 5) writing the vocative word as a particle. The knowledge of special orthographic words would make it possible to understand the meaning of abbreviations which have remained unknown for quite a number of Tai Ahom Manuscripts. Moreover, the study showed that the special orthographic words could help to date the age of the Tai Ahom manuscripts by comparing the forms of the special orthographic words found. Last but not least, knowing the Tai Ahom special orthographic words would be profoundly constructive for scholars interested in Tai Ahom manuscript studies as a guideline to help in reading, translating, and comprehending many invaluable stories of Tai Ahom manuscripts in the future.

Keywords: Special orthographic words; Tai Ahom soul-calling manuscripts; Khon Ming Lung Phai

บทนำ

เอกสารโบราณภาษาไทอาหม และวัฒนธรรมความเชื่อของคนไทอาหม มีความสำคัญยิ่งต่อวงวิชาการไทยศึกษาเปรียบเทียบ ตามความเห็นของนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ นับตั้งแต่ทศวรรษ 1910 เริ่มต้นจากการศึกษาของ Sir George A. Grierson (1903) สํารวจภาษาต่าง ๆ ในประเทศอินเดีย ทำให้เกิดการค้นพบที่สำคัญว่า มีผู้พูดภาษาไทอาศัยอยู่ในประเทศอินเดีย ภายหลังจากนำมาสู่การศึกษาประวัติศาสตร์การเข้ามาในดินแดนรัฐอัสสัมของคนไทอาหมที่เขียนโดยคนอังกฤษ (Gait, 1905) และการเขียนประวัติศาสตร์คนไทและการตั้งอาณาจักรไทอาหมโดยนักวิชาการไทอาหม (Gogoi, 1968)

กล่าวถึงความยิ่งใหญ่ของคนไทอาหมที่สามารถบุกเบิกเข้าไปในดินแดนที่ปัจจุบันคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย ตั้งแต่ ค.ศ. 1228 สถาปนาราชอาณาจักรไทอาหม และดำรงตนเป็นเอกราชอยู่เกือบ 600 ปี มีสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แม้ต่อมาจะสูญเสียอิสรภาพในการปกครองดินแดนกลายเป็นรัฐอาณานิคมของอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1826 และภายหลังถูกผนวกกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอินเดีย (Nartsupha & Wichasin, 2009) เดิมคนไทอาหมพูดภาษาไท ซึ่งภาษาไทอาหมจัดอยู่ในภาษาตระกูลไทกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (Proto-Southwestern Tai) (Li, 1959) และอักษรไทอาหม อยู่ในกลุ่มเดียวกับอักษรกลุ่มไทมาวหรือไทเหนือ (Na Nagara, 1999) เมื่อชาวไทอาหมรับวัฒนธรรมฮินดูเข้ามาผสมผสานรวมกับวัฒนธรรมไทเดิมของตน จึงเปลี่ยนไปใช้ภาษาอัสสัมมิส (Assamese) ภาษาไทอาหมที่แสดงอัตลักษณ์ความเป็นไท จึงหลงเหลืออยู่เพียงในเอกสารตัวเขียนโบราณไทอาหม ผ่านการบันทึกเรื่องราวในรูปแบบคัมภีร์ (manuscripts) ประเภทต่าง ๆ เช่น ตำนานการสร้างโลก คำเรียกขวัญ ประวัติศาสตร์ คำสวดในพิธีบูชาผีบรรพบุรุษ ฯลฯ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาของคนไทอาหมทั้งด้านภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีโบราณ คัมภีร์เหล่านี้ใช้เฉพาะกลุ่มคนไทอาหมตระกูลหมอผู้ทำพิธีที่สืบทอดการเก็บรักษาคัมภีร์และเป็นผู้ใช้ในการอ่านสวดประกอบพิธีกรรมเท่านั้น (Jayadat, 2013) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ปัจจุบัน ภาษาไทอาหมถูกจัดอยู่ในกลุ่มภาษาที่กำลังสูญหายไปจากโลก (Endangered Languages) เพราะไม่มีผู้ใช้เป็นภาษาพูด เหลือแต่ภาษาตัวเขียนที่อยู่ในเอกสารโบราณที่กำลังค่อย ๆ เสื่อมสลายไปตามกาล จนเกิดโครงการอนุรักษ์เอกสารโบราณภาษาไทอาหมในรูปแบบภาพถ่ายดิจิทัล EAP373 : Documenting, Conserving and Archiving the Tai Ahom manuscripts of Assam ภายใต้โครงการใหญ่ The Endangered Archives Programme (EAP) ของห้องสมุดแห่งชาติอังกฤษ (British Library) เพื่อเก็บรักษาภาษาไทอาหมที่กำลังสูญหายไป (Morey, 2015) ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเอกสารโบราณไทอาหม จึงมีคุณค่าและความสำคัญยิ่งต่อวงวิชาการไทศึกษาและภาษาศาสตร์ รวมถึงสำคัญกับนักวิชาการทั้งด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนักอ่านจารึกและเอกสารโบราณที่สนใจศึกษาภาษาตระกูลไท และวัฒนธรรมไทโบราณ ที่ต้องเร่งศึกษาอย่างยิ่งเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับไทอาหมในทุกมิติในปัจจุบัน

คำเรียกขวัญของชาวไทอาหม เป็นหนึ่งในเอกสารโบราณไทอาหมที่มีความสำคัญ เพราะเนื้อหาแสดงถึงความเชื่อเรื่อง “ขวัญ” ซึ่งเป็นมรดกความเชื่อเก่าแก่ที่สุดอย่างหนึ่งที่มีร่วมกันในสังคมของคนไทโบราณ อาจกล่าวได้ว่า “ขวัญ” เป็นสิ่งที่ไม่มิตัวตนซึ่งแฝงอยู่ในร่างกายมนุษย์ทุกคน เมื่อขวัญอยู่กับตัวบุคคลนั้นก็จะเป็นปกติสุข และเป็นมนุษย์สมบูรณ์ แต่ถ้าขวัญออกจากตัว เจ้าของขวัญนั้นก็จะเป็นปกติ จึงจำเป็นต้องมีพิธีเรียกขวัญเพื่อให้ขวัญอยู่กับตัว คำว่า “ขวัญ” พบในภาษาไททุกถิ่นมีออกเสียงแตกต่างกันไปตามถิ่น เช่น “ซอน” “ซอน” หรือ “ผัน” (Khanitthanon, 1986) คำเรียกขวัญ เป็นหัวใจสำคัญของพิธีเรียกขวัญและเป็นสิ่งสำคัญในการเรียกขวัญกลับคืนสู่เจ้าของ ลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของคำเรียกขวัญไทอาหมที่แตกต่างจากไทแทบทุกกลุ่มทั้งในและนอกประเทศไทย คือ บันทึกข้อมูลเป็นคำภาษาไท ปราศจากอิทธิพลของพุทธศาสนาทั้งด้านความเชื่อหรือคำศัพท์ จึงไม่พบคำยืมที่มาจาก

ภาษาบาลี-สันสกฤต (Nartsupha & Wichasin, 2009) ในภาษาไทยอาหม คำเรียกขวัญ เรียกว่า ขอนมิง (Lik Khon Ming) แบ่งเป็น 3 แบบ คือ 1) ขอนมิงลุงไผ่ (Khon Ming Lung Phai) “ลุง หรือ โหลง แปลไทยว่า ใหญ่” 2) ขอนมิงกางไผ่ (Khon Ming Kang Phai) “กาง แปลไทยว่า กลาง” 3) ขอนมิงนอยไผ่ (Khon Ming Noi Phai) “นอย แปลไทยว่า น้อย” (Morey, 2015) ความหมายของชื่อ “ขอนแก่นมิ่งใหญ่” มีที่มาจาก ขอน หมายถึง ขวัญ, มิง หมายถึง มิ่ง, ลุง หรือโหลง หมายถึง ใหญ่, และไผ่ หรือฝ้าย หรือแปลว่า กวัก รวมความ ขอนมิ่งลุงไผ่ หรือ ขวัญมิ่งหลวงผาย จึงมีความหมายถึง การกวักเรียกขวัญมิ่งหลวง หรือในที่นี้ หมายถึงการเรียกขวัญเมืองหรือขวัญเจ้าฟ้า ซึ่งไม่พบคำเรียกขวัญเมืองในไทกลุ่มอื่น (ผู้วิจัย) ในพงศาวดารไทอาหมมีการกล่าวถึง พิธีเรียกขวัญบ้านขวัญเมืองทั้งหมด 7 ครั้ง (Khanitthan, 1986) ซึ่งจะทำในโอกาสอันเป็นมงคล และช่วงเกิดวิกฤติการณ์ ทำในพิธีหลวง และพิธีชาวบ้าน เช่น พิธีราชาภิเษก เสร็จจากสงคราม บ้านเมืองเกิดการจลาจล แผ่นดินไหว เกิดโรคระบาด ฯลฯ ซึ่งเป็นการเรียกขวัญเจ้าฟ้า ขวัญบ้าน ขวัญเมือง ขวัญช้าง ขวัญม้า (Wichasin, 1986)

ปัญหาสำคัญยิ่งในการทำความเข้าใจคำเรียกขวัญไทอาหมคือ ปัญหาอุปสรรคในการอ่านและแปลได้อย่างถูกต้อง แม้จะมีนักวิชาการบุกเบิกศึกษาภาษาไทอาหม เช่น Grierson (1903) พบว่าคัมภีร์ส่วนใหญ่เป็นภาษาไทที่มีตัวอักษรไทอาหม และคำส่วนใหญ่เป็นคำไทโบราณที่เข้าใจยาก และไม่มีเครื่องหมายแสดงวรรณยุกต์กำกับ ในงานของนักวิชาการไทยด้านภาษาศาสตร์ที่เดินทางไปศึกษาคนไทยในรัฐอัสสัม ทั้ง Bandhumatha (1961), and Khanitthan (1983) ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างภาษาไทอาหมไว้ ต่างก็พบว่าคนไทอาหมไม่ได้พูดภาษาไทของตนเองแล้ว ผู้ที่รู้ตัวอักษรอาหมก็น้อย เนื่องจากพบปัญหาความรู้เรื่องอักษร อักษรวิธี และแนวทางการอ่านแปล นักวิชาการในเวลาต่อมาจึงศึกษาเอกสารโบราณไทอาหม เน้นในเรื่องตัวเขียน เช่น Wichasin (1986) ศึกษากระบวนการเขียน และแนวทางการอ่านแปลอักษรไทอาหมไว้ และเสนอการแบ่งยุคสมัยของรูปแบบอักษรที่พบ และ Terwiel (1989) ที่ศึกษาวิธีการอ่านเอกสารอาหม และตั้งข้อสังเกตแนวทางการอ่านแปลเอกสารอาหม และ Morey (2015) ที่นำเสนองานอ่านแปลเอกสารโบราณไทอาหมเป็นภาษาอังกฤษจากบางส่วนของคัมภีร์ที่เก็บรวบรวมไว้ในฐานข้อมูลภาพในโครงการ EAP373 ของหอสมุดแห่งชาติอังกฤษ และ Wichasin (2021) ในงาน “อักษรวิธีพิเศษในเอกสารโบราณของไทย” ที่ศึกษารูปแบบ วิธีการอ่าน และแปลความหมายอักษรวิธีพิเศษของเอกสารโบราณของไทยกลุ่มต่าง ๆ ดังนั้น เพื่อการทำความเข้าใจเนื้อหาของคำเรียกขวัญไทอาหมได้อย่างลึกซึ้ง จำเป็นต้องศึกษาอักษรวิธีพิเศษในคำเรียกขวัญ “ขอนแก่นมิ่งใหญ่” ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางพิจารณาอักษรวิธีพิเศษที่ได้ศึกษามาจากงานทั้งหมด มาเป็นกรอบแนวทางการศึกษารูปแบบอักษรวิธีพิเศษ และวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงอักษรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหมกับของไทยอื่น ๆ

บทความวิจัยนี้นำเสนอ ความสำคัญของการศึกษาอักษรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหม “ขอนแก่นมิ่งใหญ่” ผู้วิจัยเห็นประเด็นน่าสนใจศึกษาว่า คำเรียกขวัญไทอาหม “ขอนแก่นมิ่งใหญ่” ประกอบด้วยรูปแบบอักษรวิธีพิเศษที่ประเภทแตกต่างกันอย่างไร รวมถึงการอ่านและแปลความหมายนั้นมีวิธีการ

อย่างไร และอักขรวิธีพิเศษสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้อายุเอกสารได้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อสร้างสิ่งสำคัญคือ คู่มือ หรือแนวทางในการช่วยอ่านแปลเอกสารโบราณไทอาหม เพื่อสนับสนุน และเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมองค์ความรู้ทางการอ่านเอกสารโบราณไทอาหมประเภทต่าง ๆ ฉบับอื่นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบอักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไผ่”
2. เพื่อวิเคราะห์ตัวอย่างอักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไผ่”
3. เพื่อกำหนดอายุเอกสารคำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไผ่” โดยใช้อักขรวิธีพิเศษ

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ สนใจศึกษาคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไผ่” ในอดีตการศึกษาเรื่องความเชื่อเรื่อง ขวัญของไทอาหมนั้น ทำได้ยาก เพราะขาดผู้รู้ทางด้านภาษา งานศึกษาเกี่ยวกับไทอาหมในช่วงแรกจึงเน้นที่ การศึกษาเอกสารตัวเขียนโบราณไทอาหม ศึกษาภาษา อักษรและระบบการเขียน เพื่อมุ่งเน้นในการอ่านแปลและทำความเข้าใจความหมายของเรื่องราวที่ถูกบันทึกไว้ในเอกสารโบราณไทอาหมที่พบเป็นจำนวนมาก เช่น งานศึกษาของ Wichasin (1986) ศึกษาความเป็นมาและวิวัฒนาการของตัวอักษรไทอาหม วิเคราะห์รูปแบบอักษร อักขรวิธี การประสมคำ อักขรวิธีพิเศษ เปรียบเทียบตัวอักษรในแต่ละสมัย และให้แนวทางการอ่านแปลเอกสารโบราณไทอาหม รวบรวมทำอภิธานศัพท์ ต่อมา Terwiel (1988) ในงาน Reading a dead language : Tai Ahom and the dictionaries และ Terwiel (1989) “เอกสารอาหม วิธีอ่านและผลที่จะช่วยส่งเสริมไทยคดีศึกษาเชิงเปรียบเทียบ” ศึกษาเอกสารตัวเขียนไทอาหม เสนอว่า อักษรอาหมได้รับอิทธิพลมาจากอักษรมอญโบราณที่เขียนขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 12 ทางตอนเหนือของพม่า อักษรอาหมไม่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์ และมีคำที่เขียนในรูปแบบย่อจำนวนมากที่ยังต้องการการอ่านแปล และรวบรวมไว้เพื่อเป็นข้อมูลคำศัพท์ในการอ่านเอกสารโบราณไทอาหมที่มีจำนวนมากต่อไป แสดงให้เห็นถึง ข้อจำกัดของผู้ต้องการศึกษาเอกสารโบราณไทอาหมในการอ่านหรือเข้าใจคำเขียนย่อ หรืออักขรวิธีพิเศษที่มีใช้ในเอกสารโบราณไทอาหมอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ดี งานทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ให้ความสนใจกับการศึกษาอักษรและภาษาไทอาหม เพื่อต้องการจะนำมาใช้ในการอ่าน และเพื่อแปลเอกสารโบราณไทอาหมที่มีลักษณะเก็บรักษาความเชื่อของไทโบราณก่อนรับอิทธิพลของศาสนาพุทธ เช่น คำเรียกขวัญ หรือตำราโหราศาสตร์ ซึ่งถือเป็นเอกสารโบราณไทอาหมที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด

งานศึกษาเกี่ยวกับ คำเรียกขวัญไทอาหม ในช่วงแรกสนใจในลักษณะของการใช้ภาษาและพิธีเรียกขวัญ เช่น ในงานของ Khanitthanon (1986) ศึกษาพิธีกรรมการทำขวัญของกลุ่มคนไทในประเทศต่าง ๆ คือ กลุ่มคนไทในอินเดีย พม่า และคนไทยในประเทศไทย ศึกษาเปรียบเทียบพิธีเรียกขวัญ และ

คำเรียกขวัญของไทอาหม ไทพาเก และไทยโดยใช้วิธีการทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติ พบว่า ในคำเรียกขวัญของไทอาหมแบบเรียกขวัญบุคคล ไม่มีคำศัพท์ที่เป็นภาษาบาลี หรืออิทธิพลของพุทธศาสนา ต่างจากคำเรียกขวัญของไทพาเกที่มีคำภาษาบาลีเป็นคำขึ้นต้น สรุปว่า พิธีเรียกขวัญเป็นพิธีไทโบราณ ความเชื่อเรื่อง ขวัญ และมิ่ง เป็นความเชื่อสำคัญของไทอาหม ซึ่งมีลักษณะพิเศษบางอย่างต่างจากกลุ่มไททั่วไป อย่างไรก็ตาม งานชิ้นนี้ได้ศึกษาคำเรียกขวัญไทอาหมแบบขวัญบุคคล และแปลในลักษณะสรุปความหมาย ไม่ได้แสดงเอกสารตัวเขียนโบราณ และอักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญดังกล่าว

Wichasin (1989) ศึกษา “คำเรียกขวัญในพิธีราชาภิเษกเจ้าเสือเห็ดเปิงฟ้า” ใช้อ่านในพิธีเฉลิมพระนามของเจ้าเสือเห็ดเปิงฟ้าหรือเคารินาถสิงห์ เนื้อหาเกี่ยวกับการฉลองมหรสพสมโภชพระราชทานเลี้ยง และพระราชทานสิ่งของแก่ หมอรู้หมอสั่ง และการปลูกต้นไม้ประจำรัชกาล เป็นงานปริวรรตและอ่านแปลแบบเบื้องต้น ขาดการนำเสนอการอ่านอักขรวิธีพิเศษที่พบในเอกสาร Terwiel & Wichasin (1992) “Tai Ahoms and the stars Three Ritual Texts toward off Danger” ปริวรรตและแปลตำราดวงดาวไทอาหม 3 ฉบับ เป็นเรื่องความเชื่อทางโหราศาสตร์เกี่ยวกับดวงดาว มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำนาย ปีหลักนี้ คำทำนายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของดวงดาวต่าง ๆ หรือเกิดอาเพศต่าง ๆ ขึ้น ผู้ปกครองเมืองต้องประกอบพิธีสะเดาะเคราะห์ตามที่บรรพบุรุษกระทำกันมา ต้องมีวิธีแก้เคราะห์โดยการทำพิธีต่าง ๆ โดยมีหมอสั่งหมอสั่งเป็นผู้ประกอบพิธี เมื่อทำพิธีเสร็จก็มอบของกำนัลแด่ผู้ทำพิธี โดยเรื่องที่หนึ่ง เนื้อหากล่าวถึงการทำพิธีเรียกขวัญบ้าน ขวัญเมือง ขวัญเจ้าฟ้าซึ่งถือเป็นพิธีสำคัญ

Lertleumsai (2001) ศึกษาและวิเคราะห์คติความเชื่อดั้งเดิมของกลุ่มชนชาติไทจากเอกสารโบราณของกลุ่มไทอาหม เช่น พื้นก่อเมือง ลิกก่อเมือง เพลหลวงและอาหมบูรานจี ฉบับพิมพ์ปีที่ 1 พบว่ามี ความสัมพันธ์กับขั้นตอนพัฒนาการของสังคมและวัฒนธรรม เป็นระบบความนึกคิดต่อจักรวาล และเป็นภาพสะท้อนอุดมการณ์ของสังคมไทอาหม ประกอบด้วยระบบความเชื่อ 3 ประการ ได้แก่ 1) “ฟ้า” คือ การบูชาธรรมชาติ บรรพชน เทพเจ้า กษัตริย์ หรือระบบความนึกคิดต่อการจัดอำนาจระดับต่าง ๆ 2) “เมือง” คือ ระบบความนึกคิดที่เน้นความเป็นปึกแผ่นของชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างคน 3) “ขวัญ” คือ ระบบความนึกคิดต่อจิตวิญญาณและพลังภายในของมนุษย์ ซึ่งเป็นอำนาจอิสระ ระบบความเชื่อนี้มองว่า ความเข้มแข็งหรือความเป็นปกติของจิตวิญญาณภายใน มีผลต่อวิถีชีวิตทั้งระดับบุคคลหรือสังคมที่ติดเกี่ยวกับอำนาจภายนอก ดังนั้นจึงเสนออุดมคติในการรักษาความสัมพันธ์อันถูกต้องระหว่าง “ฟ้า” “เมือง” และ “ขวัญ” เพื่อปลูกฝังเป็นอุดมการณ์รัฐในพิธีกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะพิธีราชาภิเษก ดังนั้น ขวัญเมือง และพิธีกรรมเรียกขวัญของบ้านเมือง จึงเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมไทอาหมก่อนรับพุทธศาสนาที่ยังขาดงานศึกษา

Morey (2005) ศึกษาภาษาของคนไททุกกลุ่มในรัฐอัสสัม สรุปว่า ภาษาไทอาหมไม่ได้ใช้สนทนาในชีวิตประจำวัน เพราะหันมาใช้ภาษาอัสสัมมิส (Assamese) เป็นภาษาพูด ชาวไทอาหมต่างลืมคำและการออกเสียงรวมถึงไวยากรณ์-คำในภาษาไทของตนเองไป หากต้องการศึกษาภาษาไทอาหม ต้องศึกษาจากเอกสารโบราณไทอาหม เป็นหลักฐานสำคัญ และต่อมา Morey (2015) ในงาน “Metadata

and endangered archives: lessons from the Ahom manuscripts project” สํารวจเอกสารโบราณไทอาหมประเภทต่าง ๆ ในรัฐอัสสัม เพื่ออนุรักษ์และเก็บรักษาต้นฉบับเอกสารตัวเขียนโบราณไทอาหมไว้ในรูปแบบดิจิทัลแล้ว รวบรวมไว้เป็นฐานข้อมูลภาพเผยแพร่ในเว็บไซต์ของ British Library และจัดการแปลเอกสารโบราณไทอาหม 10 ฉบับ เช่น เอกสารคำเรียกขวัญ ตำนานการสร้างโลก หลักนี้ เป็นต้น ปรียวรรตจากภาษาไทอาหมเป็นภาษาอังกฤษ และตัว Phonetics จากนั้นแปลเนื้อความสรุปเป็นภาษาอังกฤษ และวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์ อย่างไรก็ดี งานศึกษานี้ไม่ได้กล่าวถึงคำอ่านยาก หรืออักขรวิธีพิเศษที่พบในคัมภีร์ต่าง ๆ ด้วยการเห็นความสำคัญของการขาดแคลนความรู้ด้านอักขรวิธีพิเศษ Wichasin (2021) จึงทำการศึกษารูปแบบอักขรวิธีพิเศษ และรวบรวมตัวอย่างอักขรวิธีพิเศษของเอกสารตัวเขียนโบราณของไทยกลุ่มต่าง ๆ เช่น ไทใหญ่ ไทเหนือ ไทอาหม ไทล่านนา เป็นต้น พร้อมทั้งสรุปลักษณะของอักขรวิธีพิเศษ เช่น การตัดรูปอักษร การเขียนคำซ้ำ ฯลฯ วิธีการอ่าน และแปลอักขรวิธีพิเศษ และรวบรวมคำศัพท์อักขรวิธีพิเศษของคนไทยกลุ่มต่าง ๆ ท้ายเล่ม อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างอักขรวิธีพิเศษไทอาหมในงานชิ้นนี้ยังมีจำนวนน้อย และควรมีการรวบรวมเพิ่มเติม

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังขาดงานศึกษาอักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวทางศึกษารูปแบบอักขรวิธีพิเศษในเอกสารโบราณของ Wichasin เป็นต้นแบบในการศึกษาอักขรวิธีพิเศษไทอาหม และเป็นแนวทางในการอ่านแปลคำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไผ่” โดยนำมาเป็นกรอบแนวทางหลักเพื่อใช้ในการพิจารณาแยกแยะอักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไผ่” และเปรียบเทียบวิธีพิจารณาอักขรวิธีพิเศษ รวมถึงแสดงตัวอย่างและแปลความหมายคำศัพท์ พร้อมทั้งการกำหนดอายุโดยเปรียบเทียบรูปแบบอักษร และอักขรวิธีพิเศษ และนำมาอธิบายรวมในการอภิปรายผลการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไผ่” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยเอกสารโดยศึกษาจากเอกสารชั้นต้น (Documentary Research) คือ ภาพเอกสารตัวเขียนโบราณไทอาหมจากเว็บไซต์ของ British Library และศึกษาจากภาพเอกสารต้นฉบับที่ได้จากการเดินทางไปเก็บข้อมูลภาคสนามจริง ที่หมู่บ้านไทอาหมในเมืองสิพสาคร รัฐอัสสัม ประเทศอินเดียระหว่างวันที่ 14-17 มีนาคม 2565 เรียบเรียงวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการอธิบายเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. **สํารวจและคัดเลือกเอกสารชั้นต้น** คัดเลือกเอกสารโบราณไทอาหมจากฐานข้อมูลของ British Library โครงการ Documenting, Conserving and Archiving the Tai Ahom manuscripts of Assam (EAP373) ทางเว็บไซต์ <https://eap.bl.uk/project/EAP373> ซึ่งรวบรวมภาพชุดเอกสารโบราณไทอาหม จำนวนทั้งหมด 529 ฉบับ พบหมวดเฉพาะคำเรียกขวัญ 43 ฉบับ คัดเลือกเฉพาะคำเรียกขวัญ

ชื่อขอมมิ่งลูงไผมา 10 ฉบับ แล้วเลือกฉบับที่เนื้อหาเหมือนกันมาศึกษา จำนวน 3 ฉบับ โดยศึกษา
รูปอักษรเก่าที่สุดเป็นฉบับหลัก และใช้อีก 2 ฉบับเพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบ (ดูภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการสำรวจและคัดเลือกเอกสาร
ที่มา: ผู้วิจัย (2565)

เลือกคำเรียกขวัญ “ขอมมิ่งลูงไผ” ที่ใช้เป็นฉบับหลักในการวิจัย คือ Khon Ming Lung Phai – EAP373/18/8 เจ้าของเอกสาร คือ Dulen Phukan ลักษณะเอกสารตัวเขียนจารลงบนแผ่นเปลือกไม้สาจิ (Sashi Barks) ขนาด 26.5 x 7 เซนติเมตร บันทึกด้วยอักษรไทอาหม ภาษาไท โดยศึกษาจากภาพถ่ายเอกสารต้นฉบับ จำนวนทั้งสิ้น 104 ภาพ เป็นภาพจากเว็บไซต์ British Library จำนวน 100 ภาพ และภาพถ่ายจากเอกสารต้นฉบับจริง ที่ผู้วิจัยได้ถ่ายมาจากเจ้าของเอกสารในรัฐอัสสัมเพิ่มเติมอีก 4 ภาพ คือ แผ่นแรก (2 หน้า) และอีก 1 แผ่นที่เลขหน้าเลื่อนไป (2 หน้า) รวบรวมเพิ่มมาเพื่อศึกษาโดยละเอียด

2. การศึกษาเอกสารชั้นรอง โดยสำรวจเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอักษรวิธิพิเศษของเอกสารโบราณไทอาหมและไทกลุ่มอื่น ๆ เพื่อประมวลเป็นหลักเกณฑ์ในการคัดแยกคำที่เขียนด้วยอักษรวิธิพิเศษ และการศึกษาเกี่ยวกับขวัญ และคำเรียกขวัญ

3. ปรีวรรตและอ่านแปลเอกสาร คำเรียกขวัญไทอาหม “ขอมมิ่งลูงไผ” ฉบับหลักโดยละเอียด โดยความหมายใช้คำแปลจาก Ahom Lexicon (Barua & Phukan, 1964) และพจนานุกรมไทอาหม-ไทย (Na Nagara, 2019)

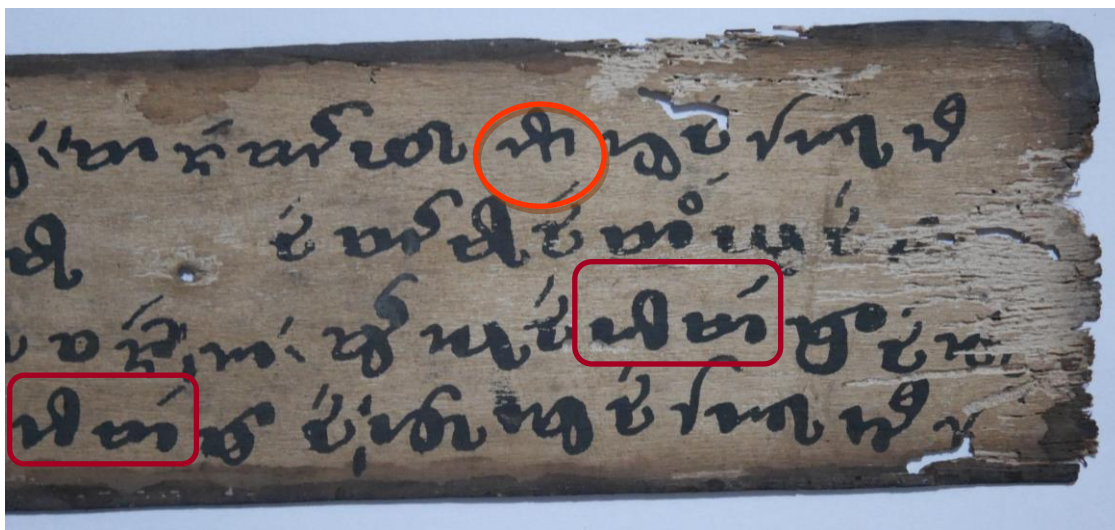
4. วิเคราะห์อักขรวิธีพิเศษ ที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไผ่” ฉบับหลัก และวิเคราะห์แยกตามประเภท แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง

5. เปรียบเทียบรูปแบบอักขรวิธีพิเศษเพื่อกำหนดอายุเอกสาร โดยเทียบฉบับหลักกับฉบับตรวจสอบฉบับที่ 2 และ 3 และกำหนดอายุเอกสารเทียบจากช่วงอายุของผู้จารในแผนผังสายตระกูล

6. สรุปผลการศึกษา เรียบเรียงข้อมูลใช้วิธีการอธิบายเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) และนำเสนอผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบบทความวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า เมื่อศึกษารูปแบบอักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไผ่” ในด้านความหมายของอักขรวิธีพิเศษ คือ คำที่มีการประกอบรูปอักษรและสระสะกด แตกต่างจากหลักเกณฑ์การสะกดคำปกติของภาษานั้น มักเขียนในรูปคำย่อ หรือรูปพิเศษ และสืบทอดความรู้การเขียนคำพิเศษนี้จากรุ่นสู่รุ่น ด้วยหลายเหตุผล เพื่อประหยัดเนื้อที่ เขียนเป็นรหัสเพื่อรู้กันเฉพาะในหมู่ตน เพื่อปกป้องความรู้ และเก็บรักษาไว้ให้เฉพาะผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดการอ่านตามธรรมเนียมสืบมา จากการอ่านปริวรรตและแปลคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไผ่” จำนวน 104 หน้า พบว่า คำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไผ่” บันทึกด้วยอักษรไทอาหมหน้าละ 3-5 บรรทัด เป็นภาษาไทโบราณ ไม่พบคำภาษาอื่นเช่น บาลี สันสกฤต หรือ อีสลามมิส พบการใช้รูปแบบอักขรวิธีพิเศษ 5 ลักษณะ คือ 1) การตัดรูปตัวอักษร คือ การตัดรูปพยัญชนะ รวมถึงการตัดเส้นและรวมเส้นพยัญชนะ 2) การใช้เครื่องหมายแทนตัวอักษร โดยการใช้เครื่องหมายนิคหิตแทนพยัญชนะสะกด 3) การเขียนคำซ้ำ 4) การเขียนรูปพิเศษ และ 5) การเขียนคำลงท้าย คำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไผ่” พบการเขียนคำทั้งรูปแบบเต็ม และรูปแบบย่อหรืออักขรวิธีพิเศษรวมกัน ในคัมภีร์หน้าเดียว ขึ้นอยู่กับการจัดวางคำในตำแหน่งที่เหมาะสมกับพื้นที่ในการบันทึก ดังแสดงในภาพที่ 2 แสดงถึงความรู้ในการใช้อักขรวิธีพิเศษเพื่อการประหยัดพื้นที่ มีหลักเกณฑ์การเขียนที่เป็นระบบ และเป็นการชอมนัยความหมายจากผู้อ่านทั่วไปด้วย

ภาพที่ 2 ตัวอย่างคำว่า หิต ที่เขียนทั้งรูปแบบปกติ และอักขรวิธีพิเศษ (เขียนย่อ) ในหน้าเดียวกัน
ที่มา: ผู้วิจัย (2565)

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า เมื่อวิเคราะห์ตัวอย่างอักขรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไผ่” พบว่า อักขรวิธีพิเศษ ใช้เขียนคำพยางค์เดียวและคำ 2 พยางค์ขึ้นไป การนำเสนอข้อมูล อักขรวิธีพิเศษที่พบจากการอ่านและปริวรรต จะนำเสนอในรูปแบบตาราง แบ่งตามรูปแบบ อักขรวิธีพิเศษ อักขรวิธีปกติ คำอ่านภาษาไทย และการแปลความหมายเป็นภาษาไทยปัจจุบัน โดยในส่วนของความหมายใช้คำแปลจาก Ahom Lexicons (Barua & Deodhai Phukan, 1964) พจนานุกรมไทยอาหม-ไทย (Na Nagara, 2019) สามารถจัดประเภทรูปแบบอักขรวิธีพิเศษได้ 5 ประเภท ดังนี้

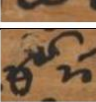
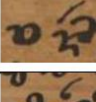
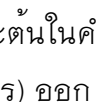
1. การตัดรูปอักษร

ในคำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไผ่” ฉบับหลัก จะพบลักษณะของคำที่เขียนในรูปแบบย่อ โดยการตัดอักษรในรูปพยัญชนะเต็มหรือรูปสระออกในคำ 2 พยางค์ขึ้นไป หรือตัดบางส่วนของเส้นพยัญชนะ อาจเป็นเส้นหน้าหรือเส้นหลัง หรือรวมเส้นพยัญชนะเข้าด้วยกัน โดยมากพบ 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 การตัดรูปพยัญชนะเต็ม

การตัดรูปพยัญชนะและสระบางตัวในคำ 2 พยางค์ หรือในคำที่เขียนติดกัน แล้วมีลักษณะของการใช้รูปพยัญชนะที่เหมือนกันออกให้เหลือน้อยลง โดยส่วนมากที่พบในเอกสารฉบับหลักนี้จะเป็นลักษณะของการตัดรูปพยัญชนะ แต่ไม่พบการตัดรูปสระ ซึ่งการตัดรูปอักษรนี้ เพื่อต้องการประหยัดเนื้อที่ในการคัดลอก อันเป็นการแสดงภูมิปัญญาของผู้จารหรือผู้คัดลอก ดังแสดงตัวอย่างในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อักษรวิเศษพิเศษในการเขียนคำ 1-2 พยางค์ ด้วยหลักการตัดรูปพยัญชนะ

การตัดรูปพยัญชนะ	อักษรวิเศษพิเศษ	อักษรวิเศษปกติ	คำอ่านภาษาไทย	ความหมาย
ก. การตัดพยัญชนะต้นที่ซ้ำกันออก 1 ตัว (สำหรับคำลงท้ายด้วยสระ)		เว ฺเ	ไซ เขา	ควายเขา (เขาควาย)
		รุ ฺร	รู รี่	ห้วยยาว
ข. การตัดรูปพยัญชนะต้นที่ซ้ำกันออก 1 ตัว (สำหรับคำลงท้ายด้วยพยัญชนะ)		ข ฺข	ข้ม ขอน	คำขวัญ
		ย ฺย	ย้ม ย้ง	ยามยัง
		ร ฺร	ไร ริก	เราเรียก
ค. การตัดพยัญชนะต้นของพยางค์ที่สอง แล้วใช้พยัญชนะสะกดเป็นพยัญชนะต้นแทน		น ฺน	วัน ไน	วันนี้
		น ฺน	กิน นัม	กินน้ำ
		น ฺน	ขึ้น น้ง	ขึ้นนั่ง

จากตารางที่ 1 อักษรวิเศษพิเศษตัดรูปตัวอักษร ส่วนมากมักใช้เขียนคำ 2 พยางค์ ดังนี้

ก. การตัดรูปพยัญชนะต้นในคำ 2 พยางค์ลงท้ายด้วยสระที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน สระต่างกัน เช่น การตัดพยัญชนะ (ร) ออก 1 ตัว แล้วเขียนสระอูและสระอีซ้อนกันในคำว่า รู รี่ (ห้วยยาว) การตัดพยัญชนะ (ข) ในคำว่า ไซ เขา (ควายเขา, เขาควาย) เป็นต้น

ข. การตัดพยัญชนะต้นของพยางค์ใดพยางค์หนึ่ง ในคำสองพยางค์ที่มีรูปพยัญชนะต้นเหมือนกัน สระต่างกันที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะสะกด และใช้พยัญชนะต้นร่วมกัน เช่น ตัดพยัญชนะ (ข) 1 ตัว ในคำ (ขำ ขอน) และตัดพยัญชนะ (ย) 1 ตัว ในคำ ยำ ยัง เป็นต้น

ค. การตัดพยัญชนะต้นหรือพยัญชนะสะกดในคำ 2 พยางค์ที่มีพยัญชนะสะกดของพยางค์แรกเหมือนกับพยัญชนะต้นของพยางค์ที่ 2 ตัดพยัญชนะเหมือนกัน 1 ตัว เช่น การตัดพยัญชนะ (น) ที่เป็นในคำว่า (วันไน) (กินน้ำ) และ (ขึ้นนั่ง) เป็นต้น

1.2 การตัดเส้นพยัญชนะบางส่วน และการรวมเส้นพยัญชนะ

หลักการตัดเส้นพยัญชนะ มักตัดบางส่วนของเส้นหน้า หรือเส้นหลังของพยัญชนะที่ต้องการย่อตัวใดตัวหนึ่งออก แล้วรวมเส้นที่ตัดออกเข้ากับเส้นพยัญชนะเต็มของอีกพยางค์หนึ่ง ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อักษรวิधिพิเศษในการเขียนคำ 1-2 พยางค์ ด้วยการตัดเส้นและรวมเส้นพยัญชนะ

การตัด/รวมเส้นอักษร	อักษรวิधिพิเศษ	อักษรวิधिปกติ	คำอ่านภาษาไทย	ความหมาย
การตัดเส้นพยัญชนะ		เห็ด	หิต, เอ็ด	เอ็ด, ทำ
บางส่วน และรวมเส้น		หุด หั	หอด ชัม (หอดคำ)	พระราชวังเจ้าฟ้า
พยัญชนะ หรือสระเข้า		มี ดะ	มี ดั่ง	มีทั้ง
ด้วยกัน		เว ๓	ไข ผา (ไขฟ้า)	เจ้าฟ้า หรือกษัตริย์

จากตารางที่ 2 ตัวอย่างอักษรวิधिพิเศษการตัดเส้นและรวมเส้นพยัญชนะ เช่น

- คำว่า (เอ็ด) เขียนย่อด้วยการตัดส่วนหัวและเส้นหน้ารูปพยัญชนะ ต แล้วรวมเข้ากับเส้นหลังของพยัญชนะ ห กลายเป็นรูปคำพิเศษ หิด แปลว่า ทำ
- คำว่า (หอดคำ) เขียนรูปย่อ โดยการตัดเส้นของอักษร (ข) ออก แล้วนำเครื่องหมายนิคหิตที่เขียนบนอักษร ข ไปวางบนอักษร (ห) ในคำว่า (หอด)
- คำว่า มีดั่ง เขียนรูปอักษร ม ซ้อนทับอยู่บนหัวของอักษร ต นี่คือนิธิอักษร ต ที่เป็นรูปพิเศษในช่วงสมัยหนึ่งของอักษรไทอาหม รูปอักษร ต พิเศษนี้เมื่อมีการเติมสระ อี บนหัวอักษร ที่เขียนด้วยรูปอักษร ม ซ้อนทับ จะปรากฏเป็นคำอักษรวิधिพิเศษแปลว่า มีทั้ง
- คำว่า ไขฟ้า รูปปกติเขียนแยกกัน ต่อมาใช้รูปเขียนย่อ ด้วยการตัดเส้นหน้าของอักษร ผ เติมสระอา แล้วนำมาเชื่อมติดกับ มีวิวัฒนาการตามรูปภาพที่ 3

ภาพที่ 3 วิวัฒนาการย่อคำ ไขฟ้า ด้วยการตัดเส้นหน้าพยัญชนะ ผ แล้วนำรวมเส้นติดกับพยัญชนะ ข

2. การใช้เครื่องหมายแทนตัวอักษร

อักษรวิधिพิเศษรูปแบบนี้ใช้การเขียนแทนที่อักษร ด้วยการใส่เครื่องหมายนิคหิต แทนอักษร ม สะกด โดยจะเขียนเครื่องหมายนิคหิตบนรูปอักษร และใส่เครื่องหมายสะกดไม้ขีด บนเครื่องหมายนิคหิตอีกทีหนึ่ง ดังแสดงตัวอย่างในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวอย่างอักขรวิธีพิเศษ : โดยการใช้เครื่องหมายนิคหิต ๐ แทนพยัญชนะ ม สะกด

การใช้เครื่องหมายนิคหิต ๐	อักขรวิธีพิเศษ	อักขรวิธีปกติ	คำอ่านภาษาไทย	ความหมาย
ก. ใช้นิคหิต ๐ แทน ม สะกด		กม	กัม	ถ้า
		กม	กัม	ถ้า
ข. ใช้นิคหิต ๐ แทน ม สะกด ร่วมกับสระอ		ขม	ขอม	คำ, ความ
		ขม	จอม	จอม, ขอม
ค. ใช้นิคหิต ๐ แทน ม สะกด ร่วมกับสระอุ		คม	กุม	ท่อม, ถม
		คม	จุม	จุ่ม, ชม, ชุม
ง. ใช้นิคหิต ๐ แทน ม สะกด ร่วมกับสระเ		งม	ติม	เต็ม, เต็ม

จากตารางที่ 3 การใช้เครื่องหมายนิคหิตแทนพยัญชนะสะกดนี้ เป็นเพียงการยืมเครื่องหมายมาใช้แทนรูปอักษร ม เพื่อเขียนคำไท่ที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะ ม สะกด ซึ่งแตกต่างไปจากการใช้เครื่องหมายนิคหิตในขบวนการเขียนคำในภาษาไทย (ที่มักจะใช้เครื่องหมายนิคหิต เมื่อเขียนคำยืมที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต) พบการใช้เครื่องหมายนิคหิต แทน ม สะกด 4 รูปแบบ คือ ก. ใช้นิคหิตแทน ม สะกด เช่น (ถ้า) (ถ้า) ข. ใช้นิคหิต แทน ม สะกด ร่วมกับสระอ เช่น (คำ, ความ) (จอม, ขอม) ค. ใช้นิคหิต แทน ม สะกด ร่วมกับสระอุ เช่น (ท่อม, ถม) (จุ่ม, ชม, ชุม) และ ง. ใช้นิคหิตแทน ม สะกด ร่วมกับสระเ เช่น (เต็ม, เต็ม) เป็นต้น

3. การเขียนคำซ้ำ (Reduplication)

อักขรวิธีพิเศษในการเขียนคำสองพยางค์ที่เป็นคำซ้ำ มีวิธีเขียนรูปเครื่องหมายสะกดหรือสระซ้ำสองครั้ง แสดงให้รู้ว่าเป็นคำที่มีการออกเสียงซ้ำสองครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อักษรวิธพิเศษในการเขียนคำซ้ำ

การเขียนคำซ้ำ	อักษรวิธพิเศษ	อักษรวิธปกติ	คำอ่านภาษาไทย	ความหมาย
ก. การใช้เครื่องหมายสะกดซ้อนกัน (“ ”)		กุก กุก	กุ่ม กุ่ม	ประชุม, ปรีกษาหารือ
		รือ รือ	รึง รึง	เรื่อง เรื่อง
		บัน บัน	บัน บัน	บ้าน บ้าน, วัน วัน
ข. การใช้รูปสระสองตัวซ้อนกัน		เูเู	เขา เขา	ขาว ขาว
		ออ ออ	ญา ญา	ยารักษาโรค
		ออ ออ	ตอย ตอย	ต๋อย ต๋อย

จากตารางที่ 4 แสดงตัวอย่างอักษรวิธพิเศษการเขียนคำซ้ำเพื่อประหยัดเนื้อที่ มี 2 แบบ คือ
 ก. คำซ้ำที่มีตัวสะกดเขียนด้วยการใช้เครื่องหมายสะกดซ้อนกัน เช่น ในตัวอย่างคำว่า (กุ่มกุ่ม
 สางสาง) (รึง รึง) (บัน บัน) เป็นต้น

ข. การใช้รูปสระสองตัวซ้อนกัน ในการเขียนคำซ้ำที่เป็นคำลงท้ายด้วยสระ จึงต้องเขียนใน
 รูปแบบการซ้ำสระ เช่น ในคำว่า (เขา เขา) (ญา ญา) และ (ตอย ตอย) โดยมีหลักการคือหากเป็นคำซ้ำ
 ที่มีทั้งสระบน และสระล่าง เขียนซ้อนกันเฉพาะสระบน ส่วนสระล่าง เช่น สระออ เขียนเพียงครั้งเดียว

4. การเขียนรูปพิเศษ

ในคำเรียกขวัญไทอาหม เขียนรูป ห และสระ โอ ติดต่อกันเป็นเส้นเดียวโดยไม่ยกมือ รูป ห
 เขียนส่วนเส้นหน้าตัวดรรชนีเข้ากับเส้นของสระโอ เป็นเส้นเฉียงแล้วโค้งขึ้นด้านบน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 อักษรวิธพิเศษในการเขียนรูปพิเศษแทนคำว่า “ให้”

รูปพิเศษแทนคำว่า ให้	อักษรวิธพิเศษ	อักษรวิธปกติ	คำอ่านภาษาไทย	ความหมาย
ห และสระโอรวมเป็นเส้นเดียว		ห	ให้	ให้

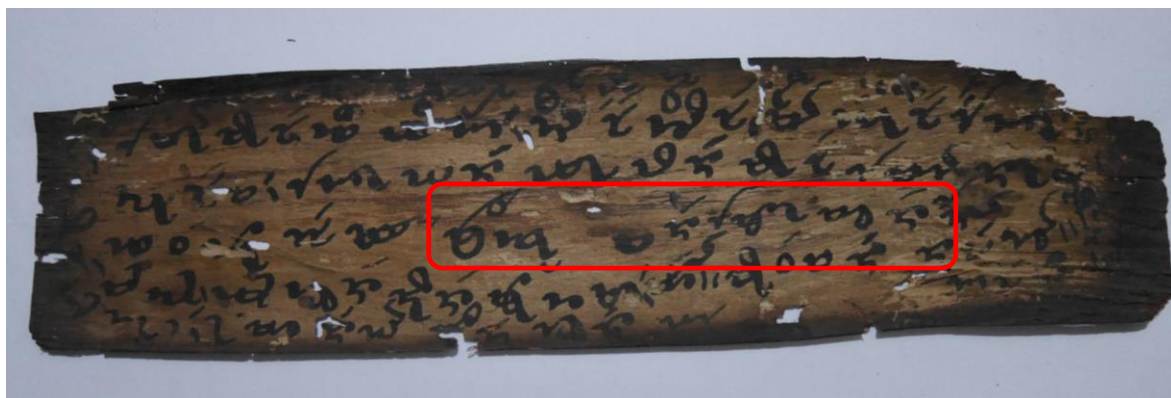
5. การเขียนคำลงท้าย

ในคำเรียกขวัญ “ขอนแก่นสูงไผ่” พบการใช้คำลงท้าย เช่น คำว่า เอย แต่เขียนในรูปย่อว่า (หะ)
 ด้วยการตัดเส้นอักษรและสระออก แทน คำว่า หะเอย จนกระทั่งไม่เห็นรูปเดิม ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 อักษรวิธีพิเศษในการเขียนคำลงท้าย

การเขียนคำลงท้าย	อักษรวิธีพิเศษ	อักษรวิธีปกติ	คำอ่านภาษาไทย	ความหมาย
คำว่า เอ้ย		เหฺย, เหย	เหะ, เหย, เอย	เอ้ย

วัตถุประสงคที่ 3. ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกขวัญ “ขอนมิงสูงไผ่” ฉบับหลัก ในหน้าสุดท้ายมีการบันทึกระบุชื่อผู้จารและวันเวลาที่ใช้เรียกขวัญ เป็นครั้งแรกที่เราสามารถกำหนดอายุเอกสารได้ชัดเจน ถือเป็นการค้นพบที่สำคัญ (ดูภาพที่ 3)

ภาพที่ 4 แสดงหน้าสุดท้าย ปรากฏชื่อผู้เขียนในบรรทัดที่ 3 (แสดงในกรอบสีแดง)

ที่มา: ผู้วิจัย (2565)

ในภาพที่ 4 แสดงภาพหน้าสุดท้ายของเอกสารฉบับหลัก เขียนข้อความว่า “จุ่ม รอดอน เลไม่ไล(ย) = ชื่อมัน รอดอน เลไม่ ลาย” ระบุว่า ชื่อ “รอดอน” เป็นผู้จารหรือผู้คัดลอกเอกสารนี้ได้

จากภาพที่ 5 ผังโครงสร้างตระกูลเลโม ที่แสดงชื่อและช่วงเวลาของ หมอหลวงรอตอน ผู้จาร คัมภีร์ฉบับนี้และเมื่อตรวจสอบกับผังโครงสร้างสายตระกูล พบว่า หมอหลวงรอตอน มีชีวิตอยู่ในช่วง ระหว่างสมัยของเจ้าเสือปาดฟ้า หรือ คทาธรสิงห์ (ค.ศ. 1681) ถึงช่วงสมัยของเจ้าเสือดิงฟ้า หรือจันทร กันตสิงห์ (ค.ศ. 1811) การแสดงข้อความระบุชื่อจาร และเวลาที่ใช้คัมภีร์ในพิธีกรรมเรียกขวัญในหน้า สุดท้าย ถือเป็นหลักฐานสำคัญ ทำให้สามารถระบุได้ว่า เอกสารคำเรียกขวัญไทอาหม “ขอนแก่นสูงไผ่” ฉบับนี้ มีการเขียนขึ้นในช่วงเวลาประมาณปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 หรือ ค.ศ. 1750–1800 ทำให้ สามารถใช้ระบุอักษรวิธิพิเศษที่พบในเอกสารฉบับหลักนี้ เป็นตัวเปรียบเทียบอ้างอิงและกำหนดประมาณ อายุเอกสารฉบับอื่น ๆ จากรูปอักษรวิธิพิเศษได้อย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า รูปแบบอักษรวิधिพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญ “ขอนมิงลูงไผ่” มี 5 ลักษณะ ที่พบมากที่สุดเป็นลำดับแรกคือ 1) การใช้เครื่องหมายแทนตัวอักษร รong ลงมา คือ 2) การตัดรูปอักษร 3) การเขียนคำซ้ำ 4) การเขียนรูปพิเศษ และ 5) การเขียนคำลงท้าย พบความถี่ในการเขียนใกล้เคียงกัน และพบว่า รูปแบบการใช้อักษรวิधिพิเศษ สอดคล้องกับหลักการเขียนอักษรวิधिพิเศษที่อธิบายในงานของ Wichasin (2021) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อักษรไทอาหมที่อยู่ในอักษรกลุ่มฉาน รับรูปแบบอักษรและอักษรวิधिของมอญมาพัฒนาใช้บันทึกภาษาของตนโดยตรง และรับวิธีการเขียนสะกดคำแบบพิเศษของมอญมาใช้เป็นแม่แบบเพื่อเขียนคำไท และการใช้รูปอักษรวิधिพิเศษนั้นเพื่อการประหยัดพื้นที่ในการเขียนเป็นนัยสำคัญ บ่อยครั้งที่พบคำเดียวกันทั้งในรูปแบบอักษรวิधिปกติ และอักษรวิधिพิเศษอยู่ในหน้าเดียวกัน แต่คนละบรรทัด แสดงให้เห็นการใช้อักษรวิधिทั้งสองแบบร่วมกัน และเมื่อเปรียบเทียบกับเอกสารโบราณที่พบในประเทศไทยจากงานของ Wimonkaseem (2011) เรื่อง “ตำราเรียนอักษรไทยโบราณ” ที่ศึกษาระบบการเขียนอักษรขอมไทย อักษรธรรมล้านนา และอักษรธรรมอีสานในคัมภีร์โบราณของไทย พบว่า การเขียนด้วยอักษรวิधिพิเศษพบเฉพาะในการเขียนอักษรธรรมล้านนา และอักษรธรรมอีสาน และไม่พบใช้ในการเขียนอักษรขอมไทย ดังนั้นการเขียนอักษรวิधिพิเศษจึงถือเป็นเอกลักษณ์เด่นทางด้านภาษาและอักษรที่พบเฉพาะในเอกสารโบราณของกลุ่มไท เป็นภูมิปัญญาทางด้านการจดบันทึกและการปกป้องความรู้จากคนนอกวัฒนธรรม ถือเป็นภูมิปัญญาที่แสดงถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่คนไทสร้างและสืบทอดองค์ความรู้ทางด้านภาษาและการบันทึกจากรุ่นสู่รุ่น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า เมื่อวิเคราะห์ตัวอย่างอักษรวิधिพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญ “ขอนมิงลูงไผ่” ทั้ง 5 แบบ คือ 1) การใช้เครื่องหมายแทนตัวอักษร ในภาษาไทอาหมใช้เครื่องหมายนิคหิตแทนพยัญชนะ ม สะกด ซึ่งรูปแบบการใช้เครื่องหมายนิคหิต นี้เป็นรูปแบบที่ได้รับอิทธิพลมาจากตัวเขียนภาษามอญ และผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า รูปอักษร ม และ บ ของไทอาหม มีลักษณะใกล้เคียงกัน การใช้เครื่องหมายนิคหิต แทนพยัญชนะ ม สะกด เป็นระบบช่วยผู้อ่านในเรื่องของการแยกคำที่ชัดเจน 2) ในส่วนของ การตัดรูปอักษร พบเพียงการตัดรูปพยัญชนะ และบางส่วนของเส้นพยัญชนะ แต่ไม่พบการตัดรูปสระ 3) การเขียนคำซ้ำ ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ รูปแบบคำซ้ำสระ มักพบการเขียนสระซ้ำ เฉพาะสระหลัง เช่นสระอา และสระบน คือ สระโอะ และสระโอะเท่านั้น หากเป็นสระหน้าหลัง มักจะเขียนรูปเต็ม แสดงถึงข้อจำกัดในการใช้กับสระหน้า 4) การเขียนรูปพิเศษ (ให้) นี้ พบเพียงในเอกสารฉบับหลัก และฉบับตรวจสอบที่ 2 และ 5) การเขียนคำลงท้าย พบการใช้คำลงท้ายที่เขียนทั้งในรูปย่อ (เห) และในรูปที่แตกต่างไป คือ (อญ) พบมีการใช้ทั้งสองรูปแบบเฉพาะในเอกสารฉบับหลัก จากการเปรียบเทียบตัวอย่างคำอักษรวิधिพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหม “ขอนมิงลูงไผ่” สอดคล้องกับตัวอย่างคำอักษรวิधिพิเศษที่พบในงานของ Wichasin (2021) และพบคำอักษรวิधिพิเศษเพิ่มเติมด้วย ส่วนใหญ่ใช้เพื่อเขียนคำย่อให้สั้นลง เช่น ย่อคำสองพยางค์ให้เหลือพยางค์เดียว หรือตัด

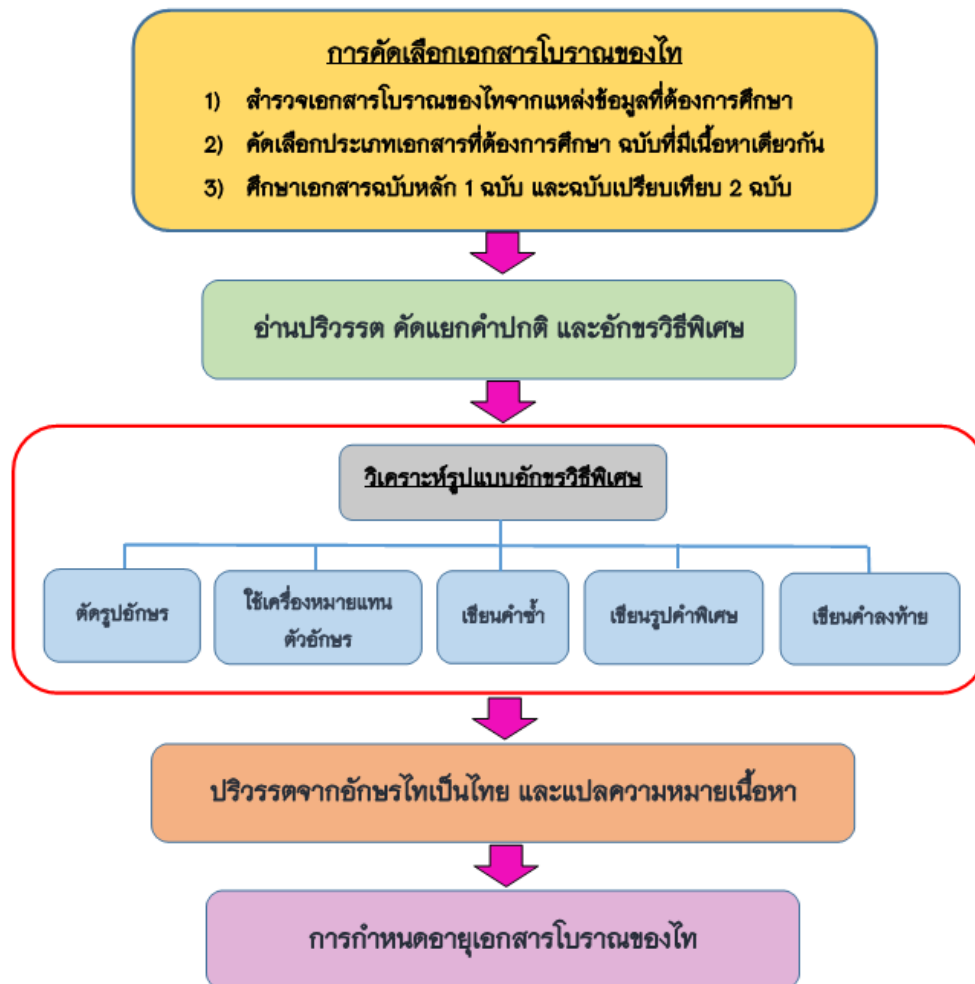
อักษรบางตัวออกไป โดยการเขียนในรูปย่อนี้ กระทำอย่างเป็นระบบ และเข้าใจได้ตรงกันในผู้รู้ภาษานั้น เป็นสิ่งที่นักภาษาศาสตร์ตั้งข้อสังเกตเห็นรูปอักษรวิธีพิเศษที่พบในเอกสารโบราณไทอาหมจำนวนมาก ซ้ำ ๆ อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบเอกสารฉบับหลัก กับฉบับสอบทาน พบว่า อักษรวิธีพิเศษทั้งหมดที่พบในผลการวิจัยนี้ ส่วนใหญ่มักพบการเขียนในรูปแบบปกติในฉบับสอบทาน ไม่พบการตัดรูปพยัญชนะแบบที่ 1 และ 2 ในเอกสารฉบับที่ 2 และ 3 ซึ่งเป็นเอกสารใหม่กว่า พิจารณาจากตัวอักษรและอักษรวิธีพิเศษที่พบใช้น้อยกว่า แสดงถึงความรู้ที่ลดน้อยลงของผู้จารในเรื่องวิธีการเขียนคำอักษรวิธีพิเศษ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า สิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาทางโบราณคดี คือ การกำหนดอายุของเอกสารโบราณ ซึ่งการที่พบอักษรวิธีพิเศษ จะช่วยในการกำหนดอายุเอกสารโบราณของไทอาหมโดยประมาณได้ เพราะยิ่งเอกสารพบใหม่ เราก็จะไม่เจออักษรวิธีพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากผู้คัดลอก หรือผู้จารไม่ทราบถึงวิธีการเขียนแบบย่อ หรือ อักษรวิธีพิเศษ อันเป็นภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น เมื่อเปรียบเทียบรูปอักษร และอักษรวิธีพิเศษในคำเรียกขวัญของมิงลุงไฟของไทอาหม กับตัวอย่างรูปอักษรไทอาหมแต่ละรุ่นที่กล่าวถึงในงานของ Wichasin (1986) พบว่า รูปอักษรที่ใช้ในคำเรียกขวัญถูกจัดให้อยู่ในรูปอักษรรุ่นกลาง โดยกำหนดว่าเป็นรูปแบบตัวอักษรที่ใช้ในช่วง ค.ศ. 1714 – ค.ศ. 1795 และคำเรียกขวัญไม่ได้ระบุอายุเอกสารและชื่อผู้เขียนไว้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบอักษรรุ่นกลาง กับอักษรวิธีพิเศษของไทอาหม สอดคล้องกับช่วงเวลาอายุเอกสารคำเรียกขวัญของมิงลุงไฟ ที่ได้ระบุชื่อผู้เขียน ช่วงวันและเวลาประกอบพิธีเรียกขวัญ ในช่วงประมาณปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 หรือประมาณ ค.ศ. 1750–1800 จึงเป็นการค้นพบครั้งสำคัญของเอกสารโบราณไทอาหมที่มีการระบุชื่อผู้จาร เราสามารถทราบช่วงเวลาของอายุเอกสารได้โดยการเทียบเคียงเวลาที่ชีวิตของผู้จารในแผนผังสายตระกูล ดังนั้นประโยชน์อย่างยิ่ง คือสามารถใช้รูปแบบอักษรวิธีพิเศษเป็นตัวกำหนดอายุของเอกสารโบราณไทอาหมฉบับอื่นที่มีอายุอยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “อักษรวิธีพิเศษที่พบในคำเรียกขวัญไทอาหม “ซอนมิงลุงไฟ” มุ่งเน้นศึกษารูปแบบ วิธีการอ่าน และแปลความหมายอักษรวิธีพิเศษของเอกสารโบราณไทอาหม เพื่อทำความเข้าใจความหมายในคำเรียกขวัญ “ซอนมิงลุงไฟ” ได้ชัดเจน พบรูปแบบอักษรวิธีพิเศษ ทั้ง 5 ประเภทที่ใช้ คือ 1) การตัดรูปอักษร 2) การใช้เครื่องหมายแทนตัวอักษร 3) การเขียนคำซ้ำ 4) การเขียนรูปพิเศษ และ 5) การเขียนคำลงท้าย และวิเคราะห์ตัวอย่างเพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลองค์ความรู้ด้านการเขียนคำย่อ และการแปลคำศัพท์อักษรวิธีพิเศษนี้ได้อย่างถูกต้อง นับเป็นความรู้ที่สำคัญแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนไทอาหมทางด้านการเขียน และความเชื่อเรื่อง “ขวัญ” อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมร่วมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มคนไท งานวิจัยนี้ ต้องการสร้างเครื่องมือในการอ่านเอกสาร วิธีการช่วยในการอ่านแปล และวิธีช่วยในการพิจารณาคำย่อ หรือแนะนำรูปแบบของการเขียนย่อ เพื่อสนับสนุน และ

เป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมองค์ความรู้ทางการอ่านภาษาไทยให้ได้มากที่สุด กำหนดเป็นกรอบโมเดลในการศึกษา และ สรุปเป็นแผนภูมิองค์ความรู้ขั้นตอนการศึกษาเอกสารโบราณของไทย ดังนี้

ภาพที่ 6 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป

อักษรวิเศษพิเศษที่พบในคำเรียกขานไทยโบราณ “ขอมิ่งสูงไผ่” เป็นงานศึกษาที่มุ่งเน้นจะศึกษารูปแบบ วิธีการอ่าน และแปลความหมายอักษรวิเศษพิเศษของเอกสารโบราณของไทยโบราณ และนำมาใช้เพื่อการอ่านเอกสารโบราณไทยโบราณได้อย่างถูกต้อง เข้าใจถึงคำที่เขียนย่อ ช่วยให้สามารถแปลความหมายของเอกสารได้ถูกต้อง รูปแบบอักษรวิเศษพิเศษ 5 ประเภทที่ใช้ และตัวอย่างที่น่าเสนอเป็นข้อมูลองค์ความรู้ด้านการเขียนคำย่อ และการแปลคำศัพท์พิเศษนี้ได้อย่างถูกต้อง นับเป็นความรู้ที่สำคัญ ที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนไทยโบราณ นอกจากนี้ สามารถนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบอักษรวิเศษพิเศษไทยโบราณที่พบในคำเรียกขานขอมิ่งสูงไผ่กับอักษรวิเศษพิเศษของไทยกลุ่มอื่น ๆ อีกทั้ง ยังเป็นการค้นพบครั้งแรกที่สำคัญว่า สามารถระบุอายุของเอกสารได้จากเอกสารที่จารหรือคัดลอกขึ้นในช่วงเวลานี้ และสามารถใช้รูปแบบอักษรวิเศษพิเศษสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้อายุเอกสารได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 นำไปใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการอ่านคัดแยกประเภทและแปลอักษรวิธีพิเศษ “คำเรียกขวัญไทอาหม” อื่น ๆ เช่น “ขอนมิง” ขอนมิงกางไฟ” ขอนมิงน้อยไฟ ” เป็นต้น และสามารถนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคำอักษรวิธีพิเศษในเอกสารไทอาหมอื่น ๆ เช่น พงศาวดาร ตำราโหราศาสตร์ มন্ত্রา ฯ รวมทั้ง สามารถนำมาเปรียบเทียบกับอักษรวิธีพิเศษที่พบในเอกสารไทกลุ่มอื่น ๆ เพื่อช่วยในการศึกษาและทำความเข้าใจความหมายของภาษาไทโบราณ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ตัวอย่างอักษรวิธีพิเศษไทอาหมสามารถนำไปใช้อ่านแปลและพิจารณาอ่านเทียบคำอักษรวิธีพิเศษที่พบในเอกสารโบราณไทอาหมฉบับอื่น ๆ และสามารถรวบรวมเป็นประมวลคำศัพท์อักษรวิธีพิเศษ เพื่อใช้เป็นคู่มือในการอ่านแปลคัมภีร์ไทอาหมที่ยังมีและไม่ได้ศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 สามารถนำลักษณะและรูปแบบอักษรวิธีพิเศษที่พบเป็นตัวเทียบกำหนดประมาณอายุเอกสารโบราณไทอาหมอื่น ๆ ได้ และนำไปใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาเอกสารโบราณไทอาหมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบคำเรียกขวัญไทอาหมกับคำเรียกขวัญไทกลุ่มอื่น ๆ เช่น ไทคำตี้ ไทพากะ ไทอ้ายตอน ไทดำ ไทเหนือ ฯลฯ เพื่อความเข้าใจเรื่องขวัญของกลุ่มชนชาติไท และความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทในด้าน ภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และสังคมวัฒนธรรมต่อไปในอนาคต

References

- Barua, B. K., & Phukan, N. N. Deodhai. (1964). *Ahom Lexicons, Based on Original Tai Manuscripts*. Department of Historical and Antiquarian Studies Assam.
- Bandhumetha, B. (1961). *Kalemantai*. Samakhom Phahsa lae Nangsue.
- Gait, Sir. E. (1905). *A History of Assam*. (Revised and enlarged by B.K. Barua and H.V.S. Murthy, 1993). Calcutta: Thacker Spink and United Commercial Press.
- Gogoi, P. (1968). *The Tai and the Tai kingdoms; with a fuller treatment of the Tai–Ahom kingdom in the Brahmaputra Valley*. Department of Publication, Gauhati University.
- Grierson, Sir G.A. (1903). *Linguistic Survey of India, Vol. 2: Mon–Khmer and Siamese–Chinese Families*. Calcutta: Government of India, Central Publication Branch.

- Jayadat, K. (2013). “Current status of knowledge of the study of Tai Ahom Manuscripts” In *Duayrak 2: “Chon Chat Tai”, Essays for Professor Chatthip Nartsupha at 72.* (pp. 58–77). Samnakphim Sangsan.
- Khanitthanan, W. (1983). *Historical Linguistics: The Evolution of Thai and English Languages*. Thammasat University.
- Khanitthanan, W. (1986). *Wiwatthanakarn Phithi Thamkhwan Khong Khon Thai*. Unpublished research report to Thai Khadi Institute, Thammasat University.
- Khon Ming Lung Phai [c18th century], *British Library*, EAP373/18/8. <https://eap.bl.uk/archive-file/EAP373-18-8>
- Khon Ming Lung Phai [c18th century], *British Library*, EAP373/25/19. <https://eap.bl.uk/archive-file/EAP373-25-19>
- Lertleumsai, R. (2001). *Faa – Khwan – Muang, ancient Tai worldview: Based on Ahom Manuscripts*. Witheethas.
- Li, Fang-Kuei. (1977). *A Handbook of Comparative Tai*. University Press of Hawaii.
- Morey, S. (2005). *The Tai Languages of Assam—a Grammar and Texts*. Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, the Australian National University.
- Morey, S. (2015). Metadata and endangered archives: Lessons from the Ahom Manuscripts Project. In M. Kominko (ed.), *From Dust to Digital: Ten Years of the Endangered Archives Programme*, (pp. 31–65). Open Book Publishers.
- Mvng Mung Lung Phai [c18th century], *British Library*, EAP373/51/11. <https://eap.bl.uk/archive-file/EAP373-51-11>
- Na Nagara, P. (1998). Tuo akson Tai Neu lae Tai Ahom. In *Saraniphon Prasert Na Nagara*. (pp. 82–92). Kasetsart University.
- Na Nagara, P. (2019). *Pojjananukrom Thai Ahom–Thai*. (2nd ed.). Faculty of Archeology, Silpakorn University.
- Nartsupha, C., & Wichasin, R. (2009). *Kansuksa Prawattisat Tai Ahom*. Sangsan.
- Terwiel, B. J. (1988). Reading a dead language: Tai Ahom and the dictionaries. In D. Bradley, E. J. A. Henderson & M. Mazaudon (eds.), *Prosodic Analysis and Asian Linguistics – To Honour R. K. Spriggs*, (pp. 283–296). Canberra: Australian National University.

- Terwiel, B. J. (1989). Ahom Documents: How to Read and Its Outcome in Promoting Comparative Thai Studies. In *papers presented at the Seminar on Tai–Outside the Country: Boundary of Knowledge*. (pp. 119–126). Historical Society under the Royal Patronage of H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn.
- Terwiel, B. J., & Wichasin, R. (1992). *Tai Ahoms and the Stars: Three Ritual texts to Ward off Danger*. Cornell University.
- Wichasin, R. (1986). *Tai Ahom Palaeography*[Master’s Thesis, Silpakorn University].
- Wichasin, R. (1989). The Calling of the Soul during the Coronation of Suahehpungfa in *PASA CARUK: Chabub Guru Ramluek*. (pp. 115–137). Department of Oriental Languages, Faculty of Archaeology, Silpakorn University.
- Wichasin, R. (2021). *Akharawithi Piset Nai Ekasarn Boran Khong Thai*. Wanida Printing.
- Wimonkasem, K. (2011). *Tamra Rian Akson Thai Boran*. Silpakorn University.